

SETKÁVÁNÍ

1/2015

BRNEŇSKÝ EVANGELICKÝ MĚSÍČNÍK

EVANGELICKÁ CÍRKEV V BRNĚ

Farní sbor Českobratrské církve evangelické v Brně I

Betlémský kostel a kostel J. A. Komenského (Červený kostel)
Opletalova 6, 602 00 Brno, tel: 542 211 453, 542 210 332
email: ccebrno1@atlas.cz, <http://www.cervenykostel.cz>
kazatelé: Jiří Gruber a Olga Tydlitátová, faráři
seniorátní kazatelé: Jiří Šimsa a Jaroslav Vítek
kurátor: Václav Matoulek, past. pracovnice: Marie Melicharová

Farní sbor Českobratrské církve evangelické v Brně II

Blahoslavův dům, Lidická 79, 602 00 Brno, tel: 541 212 469
email: brno-ii@evangnet.cz, <http://brno-ii.evangelnet.cz>
kazatelé: Martin Horák a Alexandra Hauserová, faráři
kurátor: Jaroslav Kučera, past. pracovnice: Klára Němečková

Farní sbor ČCE v Brně - Husovicích

Netušilova 26, 614 00 Brno, tel: 545 212 420
email: husovice@evangnet.cz, <http://www.ccehusovice.cz>
kazatel: Štěpán Hájek, farář
kurátor: Vladimír Zikmund

Farní sbor ČCE v Brně - Židenicích

Kostel Jílkova 74, fara Konečného 8, tel: 530 324 052
email: zidenice@evagent.cz, <http://zidenice.evangelnet.cz>
kazatelé: Pavel Kašpar a Marta Židková, faráři
kurátor: Miroslav Maňák, past. pracovnice: Jana Kašparová

Diakonie ČCE - středisko v Brně

Hrnčířská 27, 602 00 Brno, tel: 549 242 279, 541 248 401
email: brno@diakoniecce.cz <http://brno.diakonie.cz>
ředitel: Jan Soběslavský

EVANGELICKÁ
AKADEMIE
BRNO

Evangelická akademie,

Vyšší odborná škola sociálně právní

Opletalova 6, tel: 542 221 741, email: vos@eabrno.cz

Střední zdravotní škola Evangelické akademie

Šimáčkova 1, 542 213 593, email: cszs@eabrno.cz,

<http://www.eabrno.cz>

ředitelka: Hana Svobodová

Setkávání - brněnský evangelický měsíčník. Ročník 2015 (XVII). Vydávají sbory Českobratrské církve evangelické Brno I a Brno II. Odpovědní redaktoři: Jiří Gruber, Martin Horák. Obálka Iva Tůmová. Registrováno pod číslem MK ČR E12109. Doporučená cena jednotlivého čísla 15 Kč. Roční předplatné 150 Kč, sponzorské 200 Kč. Redakce: 602 00 Brno, Opletalova 6. Vychází 10x ročně.

ÚVODNÍK

Milí čtenáři!

Tímto číslem začínáme již sedmnáctý ročník. Původní novost a svěží nápady se již dávno vyčerpaly. Nyní jde spíš o věrnost. Redaktorů i čtenářů. Ale i ona může dát časopisu sílu a život. Zatím se vždy každý měsíc s výjimkou prázdnin podařilo sestavit číslo, v kterém převažovaly původní články a kde bylo možné se dočíst o většině toho, co se děje v našich čtyřech brněnských evangelických sborech. Myslím, že jednou budou jednotlivé ročníky Setkávání dobrým pramenem a záznamem, o čem jsme přemýšleli, zač jsme se modlili, co jsme organizovali a nabízeli lidem, které nějak zaujalo evangelium a život církve.

Ale nevycházíme kvůli budoucím historikům. Vycházíme a píšeme pro vás, kteří si nové číslo časopisu koupíte a přečtete. I když většina pravidelných a osvědčených rubrik zůstane v letošním ročníku zachována, chtěli jsme i pro tento rok vymyslet něco nového.

Nebylo to snadné, protože většinu obvyklých témat jsme již v minulých ročnících pro nejbližší léta vyčerpali: Desatero, Modlitba Páně, Ježíšova podobenství, Žalmy, Apokryfy, církevní rok, kostely a modlitebny brněnského seniorátu, samofinancování církve atd.

Ale přece jen jsme ještě něco nového našli. Letošní ročník bude ve znamení biblické botaniky. Na titulní stránce se objeví rostlina či strom, o němž se píše v Bibli, a uvnitř čísla najdete zamyšlení, které vlastnosti tohoto keře či byliny využili proroci, Ježíš nebo apoštolé ve svém svědectví.

Další nová rubrika nese název „O čem se hovoří“ a chceme se v ní zabývat aktuálními společenskými tématy. Tam, kde se to bude nabízet, pokusíme se vyjádřit i křesťanský pohled na danou problematiku. Tuto rubriku si vzala na starost nová členka redakční rady sestra Jana Vondrová a těšíme se, že do našeho spisování vnese nové a mladistvé pohledy.

Někdy nám bývá vytýkáno, že se až příliš věnujeme historii. Je to pravda, ale je třeba si uvědomit, že historie patří do života církve ještě jiným než čistě vzpomínkovým a poučujícím způsobem. Pro křesťany je historie svědectvím o živém a jednajícím Bohu. Víra nežije jen tím, co má bezprostředně před sebou, ale čerpá sílu z toho, co s námi a pro nás Bůh již učinil a co platilo nejen včera, ale může nás podržet i dnes a zítra.

Proto chceme letos otiskovat ukázky z kázání, která byla vyslovena zhruba před padesáti až sto lety, a uvědomit si, v čem jsou tato slova pravdivá a stále potřebná. Tuto rubriku nazvanou „Z půdních archivů“ si vzal na starost nový spolupracovník redakční rady bratr Pavel Čermák. Církevním otcům, kteří působili v prvních stoletích po Kristu a patří ke společným učitelům východní i západní tradice, se bude věnovat nová řada, kterou přislíbila vést sestra Jana Nechutová. Seriál Osobnosti české reformace z pera Ladislava Hájka bude pokračovat a chceme ho letos obohatit informacemi o kostelech kdysi evangelických.

Většina tradičních rubrik bude i v tomto ročníku plynule pokračovat (Otazníky nad Biblií, Díky a prosby, Bylo, Bude, Kniha, Cestujeme, Lidé ve sboru, Ze staršovstva). Uvítáme však i vaše příspěvky, zejména o různých akcích, které se dějí v našich sborech, a ovšem i vaše názory a pohledy na současné směřování církve a společnosti.

V tomto roce končí dlouholetou práci v redakční radě bratr Jiří Novák. Děkujeme mu za řadu zajímavých seriálů, které pro nás připravil, a věříme, že s námi bude nadále podle svých možností spolupracovat.

Děkujeme všem, kteří si Setkávání předplatí a pravidelně čtou. Děkujeme také za všechny připomínky, které členům redakční rady sdělíte, abychom měli lepší zpětnou vazbu. Za celou redakční radu vám všem přeji klidné a radostné prožití vánočních svátků a Boží požehnání do nového roku.

Jiří Gruber

BYLO

Odpoledne křesťanské služby v Brně I

Poslední neděli uplynulého církevního roku jsme se sešli odpoledne v sále na Opletalově - tradičně spíš starší generace, až na několik velmi milých výjimek. Program si připravila budoucí sestra farářka našeho sboru Jana Špinarová. Jako hlavní téma si vybrala povídání o Okrašlovacím spolku ve Znojmě, jehož je členkou. Zní to poněkud starosvětsky, tyto a podobné spolky totiž vznikaly v poslední třetině 19. století, kdy poněkud polevil tlak rakouské monarchie na naše země. Činnost spolků pak byla utlumována nebo zcela zanikla během obou válek ve 20. století a posléze za komunistické totality. Ve Znojmě byla obnovena v roce 1992. Občanský spolek nadšených dobrovolníků se stará o obnovování cest, vysazování dřevin, opravuje pamětní desky, vyhlídky, lavičky, značuje turistické cesty a podobně. Přednáška byla doplněna promítáním snímků krásného okolí města Znojma.

Zaujala mě také úvodní pobožnost na text z Lukáše 17 kap. o uzdravení deseti malomocných, z nichž jen jeden přišel za uzdravení poděkovat. Takže sestra Jana mluvila o vděčnosti a dále o vztazích mezi lidmi a postoji k životu. Umět poděkovat, poprosit, umět potěšit druhého, radovat se z toho, co máme, a nelamentovat nad tím, co nemáme. Poradila nám, abychom zkusili jeden den si na nic nestěžovat a jen děkovali Bohu za to dobré. Za uzdravení jako cestu k novému životu, a to životu s Bohem.

Protože toto odpolední setkání bylo v režii Křesťanské služby, dozvěděli jsme se od sestry Marušky Melicharové, co tato sborová skupina dělá, a z jejího referátu bych ráda tlumočila prosbu, abyste nám oznamovali případná onemocnění nebo hospitalizaci vašich blízkých. Rádi nemocné i osamělé navštívíme.

Příjemné byly i přestávky, kdy jsme měli možnost si popovídat a občerstvit se tím, co laskavé sestry do kuchyně dodaly.

Ludmila Marková

Šachy pro Diakonii - potřetí!!!

Do minulého čísla už se nevešla zpráva o (snad) již tradiční akci v Blahoslavově domě, šachové simultánce spojené s jarmarkem domácích lahůdek členů sboru a jejich přátel. Letos se vrata pro tuto akci otevírala 15. listopadu. Za šachovnice usedlo 21 hráčů, mezi nimiž byla řada zkušených matadorů této akce: Jan Pokorný, Jan Soběslavský, Dušan Lacko, Roy Doušek, ale i řada tváří, se kterými se setkáváme právě a jen u šachovnic. Soupeře letos vyzval GM David Navara, šachová jednička ČR, obrovský talent, mezinárodní hvězda, profesionál, ale také člověk se srdcem na pravém místě. David Navara je evangelík, o naší simultánce se dozvěděl a sám se přihlásil, že by rád s jejím dalším ročníkem vypomohl. Z takové odezvy nejde než mít radost. Dlužno podotknout, že svým soupeřům nic nedaroval, jedinou letošní remízu uhrál Bohuslav Křena. Domácí borec František Osvald podlehl, ale dokázal velmistrovi vzdorovat nejdéle ze všech účastníků. Prokazatelně nejstarším ze zúčastněných byl dr. Jan Pokorný (96), který se prokázal jako zkušený hráč a zdatný soupeř velmistra; zahrál proti němu 28 tahů.

V poledne se znavení šachisté i další hosté přesunuli do Losova sálu, kde se doslova vrhli na stoly plné dobrot. Kuchaři a kuchařky se letos opět „vycajchovali“ (odpustíte mi, prosím, ten výraz, nemohu jinak!). Segedínský guláš, pepřové maso, polévka, utopenci, mrkvový dort, domácí chleba hned od dvou pekařů, cheescake, bůček, a mnoho, mnoho dalšího. Uspokojit bylo možné snad všechny chutě. Strávnicki obcházeli stoly opakovaně, nevyhnuli se ani tomu, na kterém byly vystaveny lahve vín z Nosislavi, jejichž nákupem bylo rovněž možné podpořit výstavbu chráněného bydlení.

Za akcí i letos stálo více než 60 statečných dobrovolníků. Celkový výtěžek akce i následného prodeje vín přesáhl 50 000 Kč. A v Nosislavi už se staví. Jsou to potěšující zprávy. Děkuji ještě jednou Vám všem, kdo jste se na nich jakýmkoliv způsobem podíleli.

Saša Hauserová

Konvent brněnského seniorátu

Čtvrté zasedání čtyřicátého konventu brněnského seniorátu se konalo 22. 11. v Losově sále Blahoslavova domu. Po úvodní bohoslužbě boskovického faráře Jiřího Bureše, písní a modlitbě, zahájil předseda konventu Štěpán Hájek vlastní jednání. Kromě něho seděli za předsednickým stolem bratři J. Kučera, P. Freitinger a J. Klimek.

Po zkontrolované prezentaci byla zjištěna účast 64 zvolených konventuálů s platnými volebními hlasy, což byl vzhledem k platnosti mnohých voleb, které následovaly, důležitý údaj. Vzápětí došlo k volbě zapisovatelů, skrutátorů (sčítačů hlasů) a verifikátorů. Další volby stanovených kandidátů byly písemné na připravené očíslované papírky, takže jsme byli vždy informováni, o kterou volbu se jedná, a ohlášený výsledek je počtem lístků doložený. Volby se mnohdy opakovaly v důsledku nedosažení nadpoloviční většiny. Pokusím se vzpomenout na hlavní výsledky volebního snažení.

Náměstkem seniora Jiřího Grubera se stal farář Filip Keller, druhým náhradníkem z řad kazatelů Martin Horák, náhradníky z řad laiků byl znovu zvolen René Pikna a Kamil Vystavěl. Jako poslanci příštího synodu (2015-2019) byli zvoleni rovněž Filip Keller a Jiří Bureš a z řad laiků byli jako synodálové zvoleni bratři Tomáš Rozbořil a Petr Zajíc. Jejich náhradníky se stali J. Soběslavský a Jaromír Klimek. Do komise pastýřské rady byla nově zvolena J. Slámová. Dále došlo k návrhu kandidátů pro volby do budoucí synodní rady (SR) na pozici synodního seniora. Z řad farářů získal největší počet hlasů D. Zenatý, J. Gruber a O. Titěra, z laiků pak na funkci synodního kurátora V. Zikmund, E. Zadražilová a M. Maňák.

V dalším programu byl též zvolen bratr farář Vítek do role brněnského seniorátního faráře pro období od 1.12.2014 do 31.12.2015. Bratr senior Jiří Gruber vyjádřil poděkování Ing. J. Slámovi za dlouholetou práci v poradním odboru stavebním a vyzval sbory k hledání vhodného náhradníka.

Na konventu byla přednesena též zpráva o činnosti Diakonie. V následné rozpravě bylo konstatováno, že navrhovaná tendence slučovat střediska by ještě víc oddálila kontakt se sbory. Zazněl názor, že nejde jen o podporu finanční, ale o živou spolupráci při konkrétních akcích, a to by se zřejmě lépe dařilo při vazbě konkrétního sboru na jedno středisko. Je potřeba vnášet diakonská témata do života sborů. V té souvislosti byla kladně hodnocena činnost dobrovolníků, kterou zprostředkovala J. Kašparová.

Zprávu o činnosti škol Evangelické akademie přednesla ředitelka H. Svobodová. Upozornila na postoj ministra školství, který sdělil návrh, že by do budoucna mohlo dojít k požadavku spolufinancování církví při pokrytí provozních nákladů škol.

V další rozpravě jsme byli informováni o zdařilém průběhu jarního synodu, který se poprvé konal na Moravě, a to na Vsetíně. Hlavním tématem byly návrhy na přechod k novému financování. V té souvislosti jsme byli též informováni o chystaném novém platebním řádu pro kazatele. K základu určenému dle tarifního zařazení se budou přičítat příplatky za další pracovní nasazení.

Konvent se dále věnoval úvahám o strategii působení naší církve. Zazněl názor, že kromě péče o církevní budovy by měla církev též rozvíjet DaR (diakonské a rozvojové projekty), a to za spolupráce obcí i dotací z EU. Tento návrh vyvolal řadu otázek typu, kdo připraví takové projekty a kdo je dokáže uvést v činnost, případně ochrání před nezdarem. Z pléna zazněly už některé typy činností, jako je práce s romskými dětmi, školky v přírodě, zřízení nízkoprahových klubů pro mládež apod. Souhrnně to vyjádřil farář Sedláček z Miroslavi slovy sloužit městu, být sociálně misijní, navázat spolupráci s místní komunitou, s odborníky i laiky. Padla též otázka, zda by nebylo vhodné investovat do něčeho, co by přinášelo i zisk. Dovolila jsem si uvést návrh na provozování sociálního bydlení v zakoupeném a opraveném objektu, s finanční podporou města na nájem. Podpurná část nájmu by byla rozhodně nižší, než je tomu nyní, a tudíž pro města výhodná. Církev jako provozovatel by při dobré organizaci měla z nájmu zisk, který by jí umožnil vytvořit pracovní místa pro solidní a pracovitě křesťany jako správce, sociální pracovníky apod. *Můj dovětek, který nebyl vysloven: Máme ve svých sborech ještě nějaké takové lidi, kteří by byli ochotni se takto angažovat, nebo bychom si je museli vypůjčit z jiných církví? Jak málo nás dělí od přílivu migrantů a připravit se i na tuto situaci považuji za víc než prozíravé.* O tom, že zatím nechceme riskovat, svědčí i následné hlasování o procentuální výši příspěvku na DaR. Konvent rozhodl: 15 %.

Byly vysloveny některé úkoly a doporučení, jako např.:

- aby se sbory rozhodly pro jednoho dodavatele energií, neboť to umožní množstevní slevu;
- aby SR připravila návrh o poskytnutí finanční pomoci při zajištění bydlení farářů odcházejících do důchodu;
- aby SR zpracovala směrnici pro uplatnění nově vzniklých laických kazatelů;
- aby synod vytvořil manuál, jak zviditelnit práci Diakonie.

SOM (seniorátní odbor pro mládež) po vedením farářky A. Hauserové nabízí víkendovou jarní brigádu ve sboru, za jídlo a stravu pro 10-15 lidí.

Na závěr bylo poděkováno všem za účast, sboru Brno II za přístřeší i pohostinnost. Zasedání, i když trvalo s jednou přestávkou bezmála osm hodin, bylo dobře organizačně zvládnuté. Přehled, kde se v jednání nacházíme, zajistil Mirek Maňák promítáním dataprojektorem na zeď, a za to mu patří rovněž dík. Zasedání konventu bylo zakončeno biblickým slovem z Ko 3, 12-17 a krátkou modlitbou.

Jana Slámová

Cedr

Cedr libanonský (*cedrus libani*) je stále zelený jehličnatý strom z čeledi borovicovitých. Pochází z horských oblastí severní Afriky a dnes roste kromě Libanonu ještě v Sýrii, na Kypru a v Turecku. Dorůstá do výše 20-40 metrů a kmen může být až 3 m široký. Kůra je tmavě šedá, větve vodrovnné, jehlice čtyřhranné a tmavě zelené. Dřevo má ze všech jehličnanů nejbělejší, protože má nejméně pryskyřice. Některé exempláře mohou být staré dva až tři tisíce let. Cedr roste na horách (1300-2000 m) a dobře snáší mrazy a sněhovou pokrývku. Potřebuje zásaditou půdu, a proto roste často na vápencovém podloží.

V Čechách byl cedr poprvé vysazen roku 1812 v zámecké zahradě v Hluboší a najdeme ho v řadě parků. Pěkný exemplář cedru atlaského v Brně lze nalézt v zahradě domu na Preslově ulici v Jiráskově čtvrti. Byl zde vysazen ve dvacátých letech minulého století.

Cedr byl ceněn především pro své dřevo, které je mimořádně trvanlivé, pěkně voní a destilací se z něho získává olej, který sloužil ke konzervaci. Cedrové dřevo nehnije a netrouchnívá a proto se používalo ke stavbě chrámů (1 Kr 6,9-18), domů (Pís 1,17 a 2 Pa 2,2), lodí (Ez 27,5) a nábytku. Cedrová knihovna zaručovala, že svitky nebo kodexy nebudou napadeny hmyzem. Cedrové dřevo sloužilo také při očištné oběti od malomocenství (Lv 14,4 a Nu 19,6).

Dnes není tento materiál na trhu, protože cedrové háje byly v minulosti z velké části vykáceny. Zbylé stromy jsou chráněny v rezervacích, ale vysazují se nové, zejména v Libanonu.

V Bibli se o cedru píše na více než sedmdesáti místech. Byl považován za první ze všech stromů (1 Kr 5,13) a ozdobu libanonských hor (Iz 35,2 a 60,13). Cedrové dřevo bylo symbolem bohatství, podobně jako stříbro.

1 Kr 10,27 Král Šalomoun měl v Jeruzalémě stříbra jako kamení a cedrů jako planých fíků, jakých roste mnoho v Přímořské nížině.

Básníkům posloužil cedr jako obraz mužné krásy:

Pís 5,15 Jeho stehna jsou sloupy z bílého mramoru, spočívající na patkách z ryzího zlata. Vzhled má jak Libanón, je ztepilý jak cedr.

K rozložitosti a nádheře cedru je přirovnána sazenice Božího lidu.

Ž 80,10 Připravil jsi pro ni všechno, zapustila kořeny a rozrostla se v zemi. Hory přikryla svým stínem, její ratolesti jsou jak Boží cedry.

Ez 17,23 -24 Zasadím ji na vyvýšené hoře izraelské a vyžene větve, ponese plody a stane se nádherným cedrem. Pod ním bude bydlet všechno ptactvo, všechno, co má křídla, bude bydlet ve stínu jeho větví. Všechny stromy pole poznají, že já Hospodin jsem ponížil strom vysoký a povýšil strom nízký; nechal jsem uschnout strom zelený a dal vypučet stromu suchému. Já Hospodin jsem promluvil a také to učiním.

Nu 24,5 Jak skvělé jsou tvé stany, Jákobe, tvé příbytky, Izraeli! Rozprostírají se jako úvaly, jako zahrady nad řekou, jako vonné stromoví vysázené Hospodinem, jako cedry při vodách.

K cedru je přirovnán člověk spravedlivý i Boží moudrost.

Ž 92,13 Spravedlivý roste jako palma, rozrůstá se jako libanónský cedr.

Sir 24,12 Zakořenila jsem u lidu plného slávy, na panství Páně, v jeho dědictví. Vyrostla jsem tam jako cedr na Libanonu, jako cypřiš na hoře Hermonu.

Rozdíl mezi cedrem a trním sloužil jako příklad nesouměřitelnosti.

2 Kr 14,9: Jóaš, král izraelský, poslal Amasjášovi, králi judskému, odpověď: "Na Libanónu vzkázalo trní libanónskému cedru: »Dej svou dceru za ženu mému synovi. I přešlo tudy libanónské polní zvíře a to trní rozšlapalo.

Současně byl cedr obrazem lidské síly a pýchy, kterou Hospodin nenechá vyrůst až do oblak. Prorok ukazuje pád velmocí, jakými byly Egypt a Asýrie, na obrazu libanonského cedru, který byl přes svou krásu a velikost nakonec pokácen. (Ez 31). Podobný soud však může dopadnout také na lid Boží.

Ž 29, 5 Hospodinův hlas poráží cedry, Hospodin poráží cedry libanónské.

Iz 2,12 Neboť den Hospodina zástupů přijde na každou pýchu a povýšenost, na všechno, co se povznášá - to bude sníženo -, na všechny cedry Libanónu, vysoké a vzosné, na všechny bášanské duby, na všechny vysoké hory a na všechny pahorky vyvýšené, na každou vypínající se věž a na každou strmou hradbu, na všechny zámořské lodě i na veškerou okázalost. Sehnuta bude zpupnost člověka, ponížena bude lidská povýšenost, v onen den bude vyvýšen jedině Hospodin.

Cedrový nábytek a obložení (táflování) bylo považováno za symbol přepychu. V tomto smyslu neváhá prorok napsat na adresu svého krále Jójakíma:

Jr 22,13 Zda proto budeš králem, když se budeš naparovat v cedroví? Zdali se tvůj otec nenajedl a nenapil? Když uplatňoval právo a spravedlnost, tehdy se mu dobře vedlo. Když se zastával utištěného a ubožáka, tehdy bývalo dobře. Zda to neznamená, že mě znal? je výrok Hospodinův. Ale tvé oči a tvé srdce nezajímá nic než vlastní zisk, prolévání nevinné krve, páchání útisku a křivd.

Podle Cyrila Alexandrijského je cedrové dřevo obrazem těla Kristova, protože nepodléhá zkáze. K cedru byla někdy přirovnávána i Marie, protože nosila ve svém těle Boha, podobně jako byla cedrovým dřevem obklopena schrána smlouvy (1 Kr 6, 18).

Jiří Gruber

Lesní školky jako alternativa

Les jako hřiště a příroda jako učitelka. A to za každého počasí. Takový princip razí už několik desítek let lesní mateřské školy. V posledních letech rychle přibývají i v České republice, ačkoli česká legislativa k nim příliš vstřícná není.

Pedagogové v lesních školkách připravují

program, který navazuje na roční období. Pomůckami jsou často přírodní. Klacek slouží jako tužka, kameny jako počítadlo. Inspirací pro hry je barva květín, vůně dřeva nebo hemžící se mravenci. Děti se pohybují v pro ně přirozeném prostředí a podle zahraničních výzkumů jsou například méně náchylné k nemocem. V zimě si snadno uvědomí krásu teplého domova, protože jako zázemí těmto zařízením obvykle slouží sruby, maringotky, jurty nebo velké stany. Většinu času ale tráví venku.

Lesní školky mají dlouholetou tradici hlavně ve Skandinávii. Průkopnicí se stala Dánka Ella Flatau, která v roce 1954 vyřešila nedostupnost školky pobytem s dětmi v lese. Velkou podporu mají také v Německu, kde k jejich rychlému rozšíření přispělo legislativní uznání a s tím spojená možnost státního financování. Navíc náklady na zřízení jsou nízké a poptávka vysoká.

V České republice je v současné době podle Asociace lesních mateřských škol přes stovku těchto zařízení a další přibývají. Vznikají hlavně ve velkých městech. Přesto má tato forma předškolní péče poměrně nejistou budoucnost. Dosud fungovala spíše v legislativním vakuu na poli neziskové činnosti. Lesní školky nemohly být zařazeny do rejstříku škol, což například znamená, že krajské hygienické stanice nemají povinnost je kontrolovat, ale také to, že nedosáhnou na peníze od státu. Proto provoz musí plně hradit rodiče.

V posledních měsících se o lesních školkách často mluví v souvislosti se zákonem o dětských skupinách. V původním znění znamená pro většinu podobných zařízení konec. Nastavuje totiž jednotné parametry pro všechny formy pravidelné péče o děti. Těm, kdo je nesplní, hrozí sankce a zákaz činnosti. Zákon řeší například výšku, ve které má být umístěno umyvadlo. Takové požadavky ale provozovatelé lesních školek často nejsou schopni splnit už kvůli principům, ze kterých tato pedagogika vychází. Pokud by ale vše splnili, dosáhli

by na státní dotace. V případě, že to nezvládnou, jejich školky zaniknou, protože registrace u ministerstva bude povinná. Už nebude možné fungovat v dosavadním vakuu.

Proti zákonu se zvedla vlna nevole. Příznivci lesní pedagogiky sepsali několik peticí a sesbírali desítky tisíc podpisů. Nepomohlo, že Senát vrátil zákon do Poslanecké sněmovny, nepomohlo ani prezidentovo veto zákona. Na začátku listopadu jej poslanci přehlasovali. Vládní koalice ale slíbila novelu, která bude k lesním školkám příznivá.

Jak to dopadne, je těžké předvídat. Jisté ale je, že i přes legislativní boj přibývá rodičů sympatizujících s lesní pedagogikou. Protože buduje v dětech úctu k přírodě a k životu, která se z našeho přetechizovaného světa tiše vytrácí.

Jana Vondrová

Lesní rodinný klub na Tišnovsku - už pět let s dětmi venku

V říjnu před pěti lety zahájila svou činnost snad první lesní mateřská škola na Moravě. Bylo to u nás na Tišnovsku. Vlaštovky environmentální předškolní výchovy se objevovaly tu a tam. Občasné hlídání u srubu na Liberecku, lesní školka v jurtě za Prahou či rodičové hlídající děti u Bouzova... K tomuto průkopnickému kroku můžeme připsat nadšení aktivních maminek, které začaly školku provozovat pod záštitou sdružení Za sebevědomé Tišnovsko. Inspirace naší školky pochází z Rakouska. V tuzemsku tehdy nebyly žádné podobné zkušenosti. I díky postupně získanému know-how se naše školka stala spoluzakladatelem Asociace lesních mateřských škol. Dnes je u nás pod touto asociací vedeno přes 120 školek, kam chodí bezmála 3 000 dětí.

Indiánské týpí u lesa, kouř praskajícího ohně a vůně smoly. Polní kuchyňka a suchý záchod. Oproti normální školce dost spartánské podmínky a vybavení. Rodiče tahali barely s pitnou vodou přes louku, společnými brigádami pomáhali budovat zázemí a rubat dřevo. To koneckonců dělají dodnes. Dobrovolná péče a starost o prostředí, kde děti tráví čas, tak rodiče stmeluje.

Všední den ve školce:

Každý den ráno začíná ve většině rodin hekticky balením batůžků, návštěvou koupelny, snídáním... Jen to vedení do školky je trochu jiné. V klasické školce bychom pomohli dítěti s přezutím do bačkor a předali jej učitelce ve dveřích. V lesní variantě zaparkuji na konci vesnice, nasadím synkovi batůžek, ve kterém je pláštěnka, náhradní oblečení a hlavně svačina, a vyrazíme cestou necestou k týpí, kde školka začíná den. Společně se tak naskytá hezká ranní procházka s mudrujícím potomkem. To byste se divili, co se vše během takové cesty nedozvíte. V klidu a o samotě tak probereme vše důležité, je na to čas a nikdo nás neruší. Pobyt venku uklidňuje. Dojdeme k tábořišti, kde se už vždy

míhají nějaké děti, které mají po ránu prostor na volnou hru. Mají tu více prostoru k pohybu, nepřetéká tu nadbytečná energie, i sociální vazby mezi dětmi jsou jednodušší. Děti vnímají prostředí kolem sebe a tu spoustu podnětů a krásy přírody všemi smysly. I rodiče či pedagogové musí do lesní školky přijít pěšky, nebo aspoň na kole, a tak na chvíli zapomenou na starosti všedního dne a určitou míru strhanosti. Komunitní charakter školky způsobí, že většinou rodiče u týpí prohodí nejen pár slov. Děti pak po ranním uvítání většinou vyrazí na výpravu do lesa, třeba teď v zimě sledovat stopy zvěře v bahně, nebo ulamovat rampouchy na „vodní meče“. Oběd občas vaří na ohni přímo na tábořišti, jindy mají piknik v přírodě, anebo je možné, že jim některý rodič přiveze teplou baštu ve várnici. Odpoledne je většinou klid, čtení pohádek, kreslení, modelování a jiná tvorba. Pak odpolední vyzvedávací vycházka s maminkou či tatínkem a hurá domů. Tak to chodí v běžný den. Pátek je pak extra. To se jde většinou někam do divadla, galerie, do ZOO, planetária, na koně... prostě se vyrazí někam jinam, často i s rodiči, kteří program mnohdy utvářejí.

Výhody a nevýhody školky:

Děti nejsou nemocné, jsou odolnější, otužilé. Celý den, a to i v zimě, vydrží venku. Nevýhodou je finanční stránka. Lesní školka nedostává dotace jako ostatní školská zařízení a tak se rodiče musí na náklady provozu složit společně. Především na kvalitního pedagoga. Proto školkovná vyjde na cca 3 000 Kč za měsíc. Na druhou stranu, investice do dětí, jakou lepší znáte? I tak to na pokrytí základních výdajů úplně nestačí a peníze je třeba hledat i jinde dalšími brigádami, projekty a dary. Stejně třeba v Brně se za podobnou školkou platí bezmála jednou tolik.

A nebojte se, tato školka není žádná sekta. Většina rodičů jsou vysokoškoláci, kteří pracují např. jako architekti, učitelé, přírodovědci, právníci apod. Jsou to lidé tvůrčí, a tak školka žije i v průběhu roku jednotlivými akcemi, jako vítání jara, slunovraty, lampionové slavnosti apod. Koncept lesních školek je vyzkoušený ve Skandinávii, Německu i Rakousku, u nás za poslední roky zaznamenal také slušný úspěch. Jen v posledních měsících je pro ně poměrně nejisté legislativní prostředí. Návrh poslance sněmovny na zavedení tzv. dětských skupin, který by lesní školky v podstatě zrušil, přijala nejtěsnější stojedničkou poslanecká sněmovna. Dnes už je na světě i znění novely, která lesní školky vrací do hry. Proto si dovolím lesní školce, dnes putující mezi Předklášteřím a Brusnou (letní a zimní varianta), popřát více jistoty do dalšího fungování. Je to moc hezká varianta ke klasickému předškolnímu vzdělávání...

Přijďte se někdy za námi podívat. Na dálku můžete zatím shlédnout třeba web: <http://lesniklub.tisnovsko.eu/>. Nebo zkuste náš Facebook: Lesní rodinný klub na Tišnovsku.

Jan Duda

Jan a Zdenka Dudovi s dětmi se účastní života sboru Brno II.

Aurelius Augustinus

Křesťanské spisovatele nejstarší doby, přibližně do 6. stol., označujeme jako autory patristické (*pater* - otec, tedy otcové církve). Naše nová série bude věnována právě jim, jak řecky píšícím autorům Východu, tak západním otcům. Jedni i druzí měli zakladatelský význam pro teologii i zbožnost následujících staletí (také se k nim až do dneška vracíme), ovšem bezprostředněji působili na naši západní oblast autoři latinští. Z nich největší, ač nikoli nejstarší, byl Aurelius Augustinus. Proto právě jím tento seriál otvíráme, v následujících číslech Setkávání se pak vrátíme k chronologické řadě otců řeckých i latinských.

Aurelius Augustinus, svatý Augustin, žil v letech 354 - 430, byl biskupem v africkém městě Hippo Regius (v dnešním Alžírsku); zajímavý a pro čtenáře přitažlivý by byl i jeho životní běh, o tom však spíš jindy a na jiném místě. V první řadě je totiž třeba upozornit na to, jak ovlivnil myšlení a spiritualitu dalších staletí až do novověku. Jeho vrcholným dílem je v tomto ohledu spis O boží obci (*De civitate Dei*), obrana (apologie) křesťanství proti výtkám, že zavinili pád Říma a jeho dobytí barbary, a zároveň systematické dílo filozofie dějin. Dějiny lidstva se podle něj dějí v neustálém střetu boží obce a obce pozemské, který vyvrcholí teprve na konci lidské historie; Augustin ji dělí do sedmi epoch od Adama do dne posledního soudu, je tedy také jedním ze zakladatelů středověkých eschatologických představ. - Další Augustinův text zapůsobil podstatně na vývoj a podobu západní křesťanské zbožnosti: jsou to jeho Vyznání (*Confessiones*). Autor v nich podává svůj životopis, zejména svou duchovní cestu ke křesťanství; ve druhé části spisu mluví o některých základních pojmech a otázkách rodící se křesťanské teologie. Text je psán v první osobě, Augustin zůstává na silně subjektivní a emocionální rovině, a spis bývá označován jako první subjektivně-lyrické dílo křesťanské, ne-li veškeré latinsky psané literatury od samého počátku; mluví se o něm i jako o básni v próze. Pro další vývoj křesťanského myšlení a evropské kultury vůbec je zásadní spis Křesťanská vzdělanost (*De doctrina christiana*), v němž jsou položeny teoretické základy kazatelského umění, homiletiky; toto dílo má zakladatelský význam též pro hermeneutiku (exegezi) a pro sémiotiku (vztah mezi věcmi a jejich znaky). Augustin zde také naznačuje způsob, jímž má nastupující křesťanská vzdělanost využívat kulturní dědictví pohanské antiky a nově je zpracovávat.

Vedle teologických spisů, kde se Augustin projevil mimo jiné jako skvělý vykladač Písma, vedle naučných (katechetických) spisů, vedle polemik se vznikajícími sektami (hereze) máme od Augustina veliký soubor jeho korespondence, z níž se dozvíme mnohé nejen ze života a působení autora samotného a jeho korespondenčních partnerů, ale také o cestách tehdejšího křesťanství, o jeho bojích a pastýřských starostech. A pro představu, aspoň nejhrubší, o dědictví, jež zanechal, připomeňme, že z něj v několika ohledech vychází teologie i zbožnost tak velikého teologa, jakým byl Martin Luther, nebo tak velikého myslitele, jakým byl Blaise Pascal.

Z Augustinových výroků jsou jistě nejznámější a nejčastěji citované věty z úvodu k jeho Vyznáním - o boží velikosti, lidské nepatrnosti, a o tom, že lidské srdce nedojde pokoje, dokud nespočine ve svém Pánu. Dopřejme si ještě jeden, je z Výkladu Žalmů:

„Každý člověk je v tomto životě cizincem..., každý nosí své nitro sám pro sebe, a každé nitro je všem ostatním uzavřeno...Mnozí, aby neučinili místo Bohu, hledají jen to své, jen to své milují, jen ze své moci se radují, jen vše jejich osobní je předmětem jejich zájmu. Kdo však chce udělat místo Bohu, má se radovat ne z tohoto soukromého, ale z toho společného. To učinili první křesťané...”

Kdo si chce z Augustina něco přečíst, může sáhnout po překladech díla O boží obci a Vyznání, upozorňuji ale, že jsou to stále nově vydávané překlady z první poloviny 20. století a dnešnímu čtenáři jejich dikce někdy v porozumění spíše překáží. Přesto stojí tato četba aspoň za pokus. Co je však možno bez rozpaků doporučit, je útlá knížka Milana Machovce „Svatý Augustin“, již se podařilo vydat v době tání šedesátých let (Orbis, 1967), a pak knížka slavného norského romanopisce Josteina Gaardera s titulem „Vita brevis - List Florie Aemilie Aureliovi Augustinovi“ (Odeon 1997); je to apokryf, a ten přirozeně nelpí na historické pravdě, ale rozhodně učiní Augustina čtenáři blízkým a snad i milým.

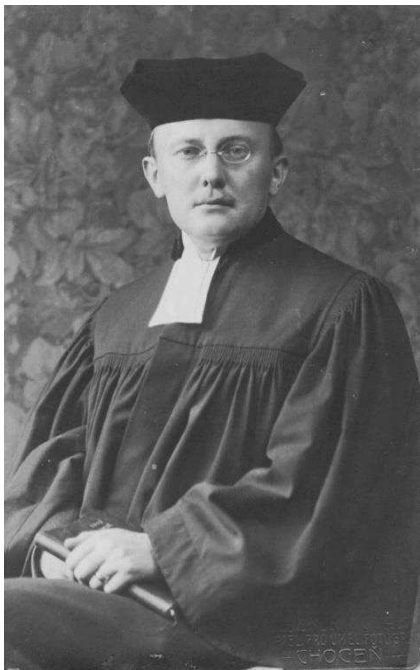
Jana Nechutová

Z PŮDNÍCH ARCHIVŮ

Povzbuzení do všedního dne

Milí čtenáři, v rámci připravované série článků „Z půdních archivů - povzbuzení do všedního dne“ bychom vám rádi představili texty kázání, modliteb a biblických úvah, které byly po dlouhou dobu, některé po více než šedesát let, uloženy na půdě jednoho rodinného domu. Autoři textů už řadu let nejsou s námi, domníváme se však, že obsah jejich slov je stále živý a byla by škoda, kdyby nemohla promlouvat ke generacím vnuků, vnuček a pravníků pisatelů. K těmto potomkům patřím i já a moje manželka. Je jasné, že biblická zvěst byla psána za zcela jiných společenských i duchovních okolností, nepřekvapuje však aktuálnost obsahu, který budiž povzbuzením do všedního dne dnešního křesťana.

Hlavní motivací ke zveřejnění byla vzácná slova bratra faráře Jana Pokorného, jimiž děkoval gratulantům ke svým pětadevadesátinám. Z nich si dovolíme citovat alespoň část: „*Jinak bych vám všem přál do budoucnosti, aby tady stále platilo to základní, co je napsáno na kostele na Pellicově ulici: „**My kážeme Krista**“ (1K 1,23a), aby šlo o víru christocentrickou, soustředěnou na tu jednu drahou postavu, na Pána Ježíše Krista, a aby se tady plnilo to, co je napsáno na hrobě mého dědečka (prvního českého evangelického faráře v Brně): „**Králi věků nesmrtelnému, neviditelnému, samému moudrému Bohu budiž čest a sláva na věky věků**“ (1Tm 1,17), aby se všechno dělo ke cti a slávě Boží“.*

Domníváme se, že v tomto duchu byla psána i slova kázání a modliteb autorů, jejichž činnost lze z časového hlediska většinou zařadit do 30. - 80. let dvacátého století. Z teologického pohledu se vyznačují biblickým a reformovaným způsobem kazatelské praxe. Samozřejmě kázání neuvádíme celá, ale jen úryvky. Dříve se kázalo mnohem déle než dnes. Zveřejňujeme snad ty nejpodstatnější části, které nás při výběru a čtení mnoha stránek povzbudily, dodaly posily do plnění všedních povinností a naplnily nás vděčností k Pánu Bohu za vše, co od Něj každého dne dostáváme.

I když statí zvěstovatelů Slova bude v konečném důsledku pouze devět, okruh kazatelů, jejichž kázání ležela už dlouhou dobu v „půdním archívu“, je širší. Představeny, nebo připomenuty, vám budou slova kazatelů, kteří měli vztah k brněnským sborům, jako například Antonína Vence, Josefa Jadrníčka, Emila Stehlíka, Jana Přemysla Šebesty, Josefa Závodského a Viktora Hájka, ale i jiných - Václava Kejře, Adolfa Novotného, Miloše Biče a dalších. Rádi bychom uveřejnili i část kázání Jana Karafiáta a Ferdinanda Císaře.

Co říci závěrem. Budeme vděční, když vás evangelijní zvěst, pramenící z textů kázání a modliteb, osloví a dodá vám radost, tak jako nám při jejich výběru. Do prvních dnů nadcházejícího roku vám přinašíme povzbuzení od Adolfa Novotného (viz obrázek). Text je vybrán z pomůcky pro denní četbu Písma svatého „Na každý den“, s neuvedeným rokem vydání.

Genesis 1,1: „Na počátku stvořil Bůh nebe i zemi“

Na počátku nového roku se všichni zamýšlíme nad tím, co nám asi tento rok přinese a jaký rok to bude. Budoucnost leží před námi jako zavřená kniha a my bychom se rádi podívali na konec, jak to dopadne. Ale to není možné. Proroci nejsme a na jasnovidce nevěříme. Nezbyvá než trpělivě obracet v oné knize

času list za listem, prožívat den za dnem, a těšit se tím, že je někdo, kdo všechno ví a všechno zná, kdo také všechno řídí a dobře řídí. Je to ten, který stál na začátku všeho a podle jehož vůle vznikl tento svět. Věříme však nejen v Boha - Stvořitele, ale také v Boha - Spasitele, který nás tak miloval, že pro nás přišel na tento svět, aby nám pomohl a nás vykoupil. S touto vírou chceme jít do nového roku. Chceme radostně konat všechny své povinnosti a starosti svěřit Pánu Bohu. „Uvaž na Hospodina cestu svou a slož v něm naději, onť zajistě všechno spraví“ (Žalm 37, 5).

Pro Setkávání připravil Pavel Čermák

OSOBNOSTI REFORMACE

Václav Bítovský z Bítova (před 1580 - 1628)

Není známo, kdy a kde se narodil, nevíme nic o jeho mládí, ačkoliv byl z významného rodu moravsko-slezských rytířů. Naproti tomu den a místo jeho smrti známe přesně. Pocházel ze staré evangelické rodiny, vlastníci statky na Opavsku. Tam Václav prožil své mládí. Otec zemřel brzy a Václav převzal po něm hospodářství. Nespokojil se s tím, chtěl být i veřejně činný. V době předbělohorské se stal členem zemského soudu opavského knížectví. Manželství uzavřel s Bohunkou Prusinovskou z Víckova, významnou osobou, o níž bude dále řeč.

Život Václava Bítovského začal brzy neblaze ovlivňovat dlouhý a tvrdý spor o majetek s Albrechtem z Valdštejna. Ten se stal Václavovým příbuzným po sňatku se šlechtičnou Lukrécie Nekšovou z Landeku, vdovou, která hospodařila na Vsetínsku, na rozlehlém rodinném majetku. Ten získala dědictvím po otci Václavu Nekšovi, ale značná část majetku byla vázána na otcovu podmínku závěti, podle níž dědictví může užívat jen do své smrti a po ní má dědictví přejít na členy rodu z Víckova. S těmi byli totiž Nekšovi mnohonásobně spřízněni. Splněním této podmínky by ovšem Albrecht nezískal sňatkem dědictví celé. Lukrécie s Albrechtem proto vůbec nerespektovali dotyčný testament a využili všeho, aby vykonání poslední vůle znemožnili. Předně přemluvili příbuzného Jana Adama z Víckova, aby se všech nároků na dědictví za směšnou odměnu vzdal, což on z příbuzenské velkorysosti a své dobrosrdečnosti udělal. Pak Lukrécie prohlásila manžela Albrechta za společníka a dědice celého svého jmění. S tím se však nesmířila již zmíněná Bohunka z Víckova, manželka Václava Bítovského, a pustila se odhodlaně do oprávněného boje o své dědictví. Vyhraněný spor zůstal několik let nerozhodnut. Po smrti Lukrécie předal Albrecht dlouhotrvající při k rozhodnutí císaři. Císař Matyáš nevzal ohled na poslední vůli otcovu a rozhodl ve prospěch Albrechta. (Závěť Václava Nekše je údajně dosud vedena jako právoplatná v zemských deskách). Ostudné rozhodnutí císaře, které znevážilo dědická práva, bylo hlavní příčinou, která přivedla Václava k radikalismu, když dospěl k přesvědčení, že se jako nekatolík nemůže v tehdejších poměrech domoci spravedlnosti.

Zámek Bystřice pod Hostýnem, kde se nad vstupní bránou zachovaly erby Václava Bítovského z Bítova a jeho manželky Bohunky z Víckova.

Albrecht z Valdštejna tak získal nesmírný majetek, na jehož základě mohl začít budovat své vévodství v Čechách. Přes své problematické vítězství u soudu nelibost k svým odpůrcům neztlumil, naopak k Václavu Bítovskému a jeho manželce pojal nesmiřitelnou nenávist, která později způsobila tragédii.

Václav od té doby stál nekompromisně na radikální straně s Ladislavem Velenem ze Žerotína. Na zasedání moravských zemských stavů (r. 1619) bylo rozhodnuto o připojení Moravy k českému povstání. Členem nově ustavené directorské vlády se stal i Václav Bítovský. Brzy potom byl jmenován členem zemského soudu i členem komise, která měla prošetřit činnost kněze Jana Sarkandra, podezíraného tehdy z velezrady. Dlouhé výslechy souzeného při mučení, když vyslýchaný nespolupracoval s vyšetřovateli a nic neprozradil, Sarkander nevydržel a zemřel. Za jeho smrt obviňovali nepřátelé Bítovského, ačkoliv on sám se na vyšetřování podílel jen z části. Účasti v komisi se později vzdal, aby nebyl obviňován ze zaujatosti.

Brzy po porážce na Bílé hoře moravský zemský sněm změnil své původní rozhodnutí dál vzdorovat císaři. Hrabě Buquoy s císařským vojskem už stál na hranicích Moravy a většina sněmu opustila radikální stanoviska a rozhodla se císaři poddat. Žádali o milost a spoléhali na jeho velkorysost. To Václav Bítovský nemohl a nechtěl udělat, opustil vlast a vydal se za králem Fridrichem Falckým do Vratislavi, aby se s dalšími emigranty připravili na nevyhnutelný pokračující boj. Císař ovšem neztrácel čas a jmenoval kardinála Ditrichštejna místodržícím Moravy. Ten potom vydal jménem císaře patent, v němž odsoudil šestnáct hlavních viníků povstání na Moravě ke ztrátě hrdla, cti a statků. Mezi nimi byli jak Ladislav Velen ze Žerotína, tak Jan Adam z Víckova a Václav Bítovský.

Rozsudek ale nemohl být vykonán, protože nikdo z odsouzených v zemi nezůstal a nemohl být zajat.

Václav se pak spolu s dalšími pobělohorskými vystěhovalci zúčastnil dalších válečných tažení protihabsburské koalice. Ta několikrát svou promyšlenou přípravou vzbudila oprávněná očekávání na změnu poměrů ve vlasti a opětné získání náboženské svobody. Přes velké úsilí i těžce obětované finance emigrantů zásadního úspěchu však v boji nedosáhla. Při neúspěšném dánském tažení (1627) se chtěl Václav s oddílem Čechů probít Slezskem ke Švédům, nové vzrůstající naději vyhnanců. Při náhodném střetnutí s vojskem Albrechta z Valdštejna byli však ve Slezsku zajati. V takovém případě bývalo tehdy zvykem zajaté důstojníky po boji většinou propustit na svobodu. Pro Albrechta byl však Václav Bítovský případ, na kterém mohl ukojit svou dlouhodobou nenávist. Poslal zajatce

k místodržícímu a pak k císaři s dopisem, v němž zdůraznil, že Bítovský dosud nebyl podroben důkladnému výslechu, při kterém by za mučení mohl prozradit nové informace o povstání na Moravě. Kardinál, který byl rovněž přesvědčen, že s Bítovským má nevyrovnané účty, se k žádosti ochotně připojil. Po císařově souhlasu došlo k výslechu, který byl proveden jako pomsta za Sarkandra.

Zajatec musel podstoupit, jako Sarkander, tři výslechy s mučením. Kdyby přistoupil na kardinálovo přemlouvání a nabídky, dostal by úlevu při výslechu a duchovní útěchu. O udělení milosti vůbec nebyla řeč. Václav neustoupil a byl odsouzen k smrti. Ačkoliv si císař přál, aby poprava byla provedena v Brně veřejně jako před sedmi lety v Praze na Staroměstském náměstí, kardinál, který se obával nepokojů, dal rozsudek vykonat tajně.

Odsouzený byl stát v Brně, na úzkém prostoru před Starou radnicí, brzy ráno 27. března 1628. Jediný popravený za české povstání na Moravě zemřel statečně a nesmírně krutě. Nebylo totiž vyhověno žádnému z jeho posledních přání, nedovolili mu rozloučit se s několika přáteli ani rodinou. Jeho hlava byla potom vystavena v Židovské bráně, která stávala v místě křižovatky dnešních ulic Masarykova a Bašty.

Ladislav Hájek

Použitá literatura: P. Balcárek, Ve víru třicetileté války

Otazníky nad Biblií

„Když se lidé počali na zemi množit a rodily se jim dcery, viděli synové božští, jak půvabné jsou dcery lidské, a brali si za ženy všechny, jichž se jim zachtělo.

Hospodin však řekl:

‘Můj duch se nebude člověkem věčně zaneprazdňovat. Vždyť je jen tělo. Ať je jeho dnů sto dvacet let.’

Za oněch dnů, kdy synové božští vcházeli k dcerám lidským a ty jim rodily, vznikaly na zemi zrůdy, ba ještě i potom.

To jsou ti bohatýři dávnověku, mužové pověstní.”

Genesis 6, 1-4

Předně se můžeme ptát: proč se tu mluví pouze o *dcerách*? Rodily se snad jen dcery? Nebo tu synové nestáli biblickému vypravěči za zmínku (a všimne si jich až při vyprávění o budování města a věže)? Nebyli dost půvabní? Či jen nebyli významní pro další průběh vyprávění?

A kdo jsou uvedení *synové božští*? Má se zde jednat o anděly? Nebo je tu řeč o pozemských panovnících, kteří byli lidmi zbožňováni? Nebo mají pravdu církevní a reformační otcové, kteří *božskými syny* (Luther na tomto místě překládá *Boží děti*) rozumějí lidi věřící a zbožné, kteří si ale ženy vybírají pouze podle jejich půvabu?

Neméně překvapivý je Hospodinův výrok. Znamená změnu v jeho pohledu na člověka? Měl snad s člověkem původně jiný záměr? Měl Hospodin od člověka jiná očekávání? Bylo v lidském potenciálu žít déle než oněch *sto dvacet let*? Je tedy takové omezení délky života trestem? Není vlastně spíše požehnáním?

Celé líčení zde připomíná ohlas nějaké pohanské mythologie: proč ji ale biblický vypravěč použil? K čemu mu měla sloužit legenda, jakou kdysi lidé zdůvodňovali výjimečnost a božský původ svého vladaře, panovnického rodu, anebo rovnou celého národa - svých prapředků, a tedy také sebe samých?

Neříká vyprávění nakonec především to, že úsilí člověka přesahovat své určení a postavení, bez ohledu na Boží záměr, vede k obludnostem? Že snaha lidí přisvojovat si božské atributy plodí zrůdnosti? Že pokusy dokládat a dokazovat svou výjimečnost jsou směšné? - Biblický vypravěč sáhne po oněch důstojných vyprávěních a legendách okolních národů a odpovídá na ně s ironií: synové božští že shlíželi na zem na fešné lidské dcerky? - ano, samozřejmě - a že si je brali za hospodyně? - jistě, jak jinak - a že s nimi plodili velikány, pověstné, dávnověké bohatýry? - ovšem, a prosím vás, to myslíte ty zrůdy?

Martin Horák

Křesťan v opozici

Vlastně celý název této knihy je rozšířený o jméno Dietrich Bonhoeffer. Teoložka Renate Windová napsala Bonhoefferův životopis. Z německého originálu *Dem Rad in die Speichen fallen. Die Lebensgeschichte des Dietrich Bonhoeffer* přeložila Hana Krijtová. Knihu vydalo nakladatelství Kalich v prvním vydání roku 2014. Ještě je důležité poznamenat, že doslov napsal Pavel Filipi.

Dietrich Bonhoeffer pocházel z dobré rodiny. Narodil se 6. února 1906 ve Vratislavi jako šestý z osmi dětí, jako dvojče se sestrou Sabinou. Jeho otec, Karl Bonhoeffer, působil jako profesor psychiatrie a přednosta kliniky ve Vratislavi. Matka Paula byla rozená von Hase, její otec byl profesorem teologie a přechodně kazatelem na dvoře císaře Viléma Druhého. Rodina, v níž Dietrich vyrůstal, patřila ke vzdělanecké elitě Německé říše. Bonhoefferovi obývali prostorný dům se zahradou a na stěně nad schodištěm viselo plátno s namalovaným rodokmenem rodiny, který sahal až do 16. století. Otcovi předkové byli vážení měšťané a rodina Karla Bonhoeffera byla na svůj měšťanský původ náležitě hrdá. Pro urozené příbuzenstvo matky Pauly měla málo uznání. Sama Paula absolvovala učitelské zkoušky. Místo toho, aby se připravovala na sňatek odpovídající jejímu původu, provdala se za měšťana, přestože jí rodiče vyhlédli už jiného.

Dietrich byl nejmladší ze čtyř synů. Jeho bratři Karl-Friedrich, Walter a Klaus byli o hodně starší a podobali se svému otci. Byli štíhlí, chlapeckého vzhledu. Dietrich vypadal jinak než typičtí muži jeho rodiny. Podobal se nejvíc matce, byl muzikální, citový a ve svém vzhledu i v povaze měl nejvíc ženských rysů. Učil se rychle a dobře, měl bohatou fantazii. Dietrich měl také sestry Sabine, Uršulu a Christinu a patřil ke třem menším dětem, mezi nimiž dominoval. Když bylo Dietrichovi šest let, stěhovala se rodina do Berlína, kde se otec ujal vedení přední katedry psychiatrie a neurologie a současně vedení renomované univerzitní kliniky. Karl Bonhoeffer měl nyní přístup k nejvyšším vládnoucím kruhům, byl reprezentantem německé psychiatrie a mezinárodně uznávanou kapacitou. Děti svého otce popisovaly jako chápajícího, ale odtažitého muže.

Dietrich v sedmi a půl letech přestoupil na gymnázium a rok nato vypukla první světová válka. V roce 1923 začal studovat teologii. Rodiče mu navzdory

inflaci zaplatili dva semestry v Tuebingenu, tam studoval i jeho otec, proto tam měli zahájit studium i všichni synové. Dietrich šel svědomitě v otcových stopách, ale tím, že si vybral teologii, otce příliš nenadchl, ani bratři nešetřili kritickými komentáři. Církev měli za zpátečnický spolek zabeďněnců. Dietrich prý tehdy prohlásil, že právě on církev zreformuje. Dietrich během tří studentských let napsal osm seminárních prací a jednu práci disertační a doktorskou zkoušku složil ve věku, kdy jiní teprve se studiem začínají. Téma disertační práce bylo Sanctorum communio neboli Společenství svatých a tohle téma ho celý život zajímalo.

Dietrich byl dobrý tanečník a skvělý společník, říkali jednohlasně přátelé a příbuzní, ale přece se prý stávalo, že se ze společenského víru náhle vytratil a už se neobjevil. Absolvoval vikariát ve Španělsku a v roce 1929 byl už zase v Berlíně, aby se habilitoval na Berlínské univerzitě. Byl nejmladším soukromým docentem teologie, v čtyřicetiletých letech, ale pro ordinaci za faráře byl moc mladý. Předepsaný věk byl pětadvacet let a církevní úřady žádné výjimky nepřipouštěly. Tak získal stipendium v nezávislém Union Theological Seminary v New Yorku. Bylo to pro Dietricha Bonhoeffa pravé požehnání, dostal při setkání s jiným světem a jinou církví rozhodující podněty do příštích let. V Americe byl dva roky a jeho bratr Klaus mu tam napsal: „Koketujeme tady s fašismem. Děsím se toho, až se tato radikální vlna zmocní vzdělaných lidí, bude po našem národu básníků a myslitelů veta.“ Po říšských volbách v září 1930 si NSDAP polepšila z původních 12 na 107 křesel.

Dietrich se v červnu 1931 vrátil do Berlína a tam ho čekalo místo asistenta v oboru systematické teologie a studentský farářský úřad na Technické univerzitě.

Po nástupu Hitlera se však všechno zhoršilo. 1. února 1933 četl Dietrich v rozhlase svou přednášku s názvem „Vůdce a jedinec v mladé generaci“. Nevědomky podával popis právě nastupující masové hysterie, kolektivního útěku od odpovědnosti ke kultu vůdce. Neboť v nadcházejících týdnech a měsících se bude plazit před vůdcem velká část národa, ale téměř celá evangelická církev. Vysílání přednášky bylo předčasně ukončeno.

Sedmadvacátého února 1933 vyhořel Říšský sněm. Na místě požáru byl mladý zmatený Holanďan, který byl členem komunistické strany, což se předkládalo jako verze komunistického spiknutí. Tato verze se však brzy ukázala jako zcela nevěrohodná. Požár Říšského sněmu se až příliš dobře hodil nacistům do hry. Čtyři tisíce komunistických funkcionářů byli zatčeni, mnozí z nich byli ubiti ve sklepích SA nebo zastřeleni „na útěku“. Pro evangelickou církev to není žádný teror, nýbrž znovunastolení pořádku. Pod heslem „raději hnědý než rudý“ vítá likvidaci dělnického hnutí. Od Martina Luthera jsme se naučili, že církev nesmí překážet zákonné moci. Zákon o obnově úřednického stavu znamenal okamžitý zákaz výkonu povolání pro židovské a komunistické úředníky. Situace nebyla bezvýchodná jenom pro církev. Bonhoeffrovi nejsou

levičáci ani Židé, a přesto je situace složitá, jak zjistí rodina v podzimních dnech 1933. Karl Bonhoeffer má vypracovat psychiatrický posudek na Marinuse van der Lubbeho, muže, jenž údajně zapálil Říšský sněm. Dietrichův otec, jenž věřil, že každý problém se dá vyřešit s využitím postupů empirické vědy, odevzdá čistě odborný, vědecky nenapadnutelný posudek, který potvrzuje duševní příčetnost van der Lubbeho. Zda nemohl psychopatický mladík posloužit jako nevinný nástroj nacistů, jej v této souvislosti nezajímá. To je politika a nespadá do oblasti působnosti lékaře. Van der Lubbe byl 10. ledna 1934 popraven. Mnozí od Karla Bonhoeffera očekávali jiný postoj a on sám o svém názoru poprvé v životě pochybuje. A teolog Dietrich je svým otcem a svými bratry čím dál častěji považován při rozhovoru za rovnocenného partnera. Rozhodně v Německu nacisti ovládli všechny složky života a pro normálního člověka se tam nedalo žít.

Vyznávající církev, založená roku 1935, byla v opozici proti etablovanému vedení říšské církve. Chce-li někdo Vyznávající církev podporovat, dostane členský průkaz, takzvanou červenou kartu. První kurz Vyznávající církve je ve Finkenwaldu a tak postupem času se Finkenwaldští stále více stávají avantgardou Vyznávající církve. V těchto měsících také vzniká Dietrichova nejproslulejší kniha „Následování“. Začíná odmítnutím luterské pozice, která církvi předepisuje hlásání „čistého evangelia“ o Boží milosti a svět přenechává jeho vlastním zákonitostem. „Následování“ znamenalo současně církevní i politický program.

O pogromu, který nacisti nazvali Křišťálovou nocí, Vyznávající církev mlčí. Od říšské církve lze stejně očekávat jediné potlesk. Dietrich si ve své bibli podtrhne dvě věty ze 74. žalmu: „Vypálili všechna místa Božích shromáždění v zemi, „proroka už není“. Vedle toho poznamenal datum 9.11.1938.

Dietrich jde tak daleko, že sám sebe prohlásí za připraveného spáchat na Hitlera atentát. Před tím by ovšem vystoupil z církve. Žít za hranicí bezpečí neznamená současně izolovat se od života a od lásky. Dietrich se setkává se ženou, která má dost energie, aby vyvedla starého nepřístupného mládence z rovnováhy. Marii von Wedemeyer je osmnáct a Dietrichovi je šestatřicet. Znají se už docela dlouho, od Dietrichových časů ve Finkenwalde. Nicméně tehdy byl Dietrich pan pastor a Maria malá sestřička jednoho z jeho konfirmandů. Mariina babička Ruth von Kleist-Retzow podporovala Finkenwaldské ze všech sil. Na jejím statku v Klein-Kroessinu ubytovával Dietrich své přátele, přednášel, trávil prázdniny. Stará paní Dietricha obdivuje, podporuje ho v jeho nekompromisnosti. Mariina matka není nijak nadšena, jak se v létě 1942 vyvíjí vztah mezi její dcerou a mužem dvakrát tak starým, který v té době představuje vše jiné než „dobrou partii“. Naléhá na roční odloučení, ale ti dva to nevydrží a dopisy putují sem a tam, až se ti dva písemně zasnoubí. Maria nechce už na shledání čekat, ale přichází špatná zpráva, že Dietrich byl zatčen.

Vězeň v cele 92 vojenské věznice Berlin-Tegel je zvláštní případ. Dietrich Bonhoeffer, sedmatřicetý farář a docent teologie bez povolení vyučovat,

v poslední době činný jako kurýr abwehru a zatčený pro podezření ze spiknutí proti vůdci a Říši. V červnu 1943 se Maria a Dietrich opět setkávají za přítomnosti vyšetřovatele Roedera. Maria nyní alespoň dostává povolení pravidelně Dietrichovi psát a navštěvovat jej. Maria mu říká, že vůči ní se nemusí držet zpátky. Dietrichovy city ve vztahu k Marii se čím dál víc odkrývají. Pro oba je nyní napětí nesnesitelné, zvlášť když vyjde najevo, že konec věznění je v nedohlednu.

Osmého dubna 1945 přijede transport s Dietrichem Bonhoefferem do Flossenbürgu. Soudce SS Thorbeck odsoudí příslušníky odporu z abwehru, mezi nimiž je Canaris, Oster a Bonhoeffer, za velezradu a vlastizradu k smrti. Z těchto posledních hodin neexistuje o Bonhoefferovi žádné přímé svědectví. Poslední jeho slova, jež se nám zachovala: "Toto je konec, pro mě ale začátek života. Věřím na univerzální křesťanské bratrství, které je nade všemi národními zájmy. A věřím, že zvítězíme." Spolu s pěti dalšími příslušníky odbojové skupiny abwehru byl Dietrich Bonhoeffer ráno 9. dubna 1945 oběšen v koncentračním táboře Flossenbürg. Tou dobou Maria bloudila s kufrem plným teplého prádla krajinou Německa, hledala Dietricha a všude ji odbyli, i ve Flossenbürgu. Měsíce nikdo netušil, co se s Dietrichem stalo. Jeho tělo spálili s tisíci bezejmennými.

Ještě několik slov k autorce. Renate Windová vystudovala teologii a pedagogiku v Bethelu a Heidelbergu. Po promoci absolvovala vikariát v Mannheimu. Narodila se v roce 1950 ve Vestfálsku. Do roku 2013 byla profesorkou biblické teologie a církevních dějin na Evangelické vysoké škole v Norimberku. Žije v Heidelbergu. Přednáší a publikuje pojednání o sociálně-historickém výkladu bible. V roce 2004 napsala knihu o ženách v bibli, kromě životopisu Dietricha Bonheffera a knihy o jeho vztahu se snoubenkou Marií von Wedemeyer publikovala biografii teoložky Dorothee Soelleové v roce 2008.

Kniha „Křesťan v opozici“ byla nominována na Německou cenu za literaturu pro mládež a získala Evangelickou knižní cenu. Je to první biografie Dietricha Bonhoeffera v češtině.

Eva Šimková

BUDE

Kavárnička

- 7.1. Těšíme se na pěkné snímky, které nám promítne bratr Jan Franců
- 14.1. Skaut v našem sboru - vypráví bratr Jaroslav Černý
- 21.1. Konzervatoř
- 28.1. Chystáme se do ciziny? O své zkušenosti se s námi podělí sestra Marie Melicharová

Alianční týden modliteb

Ne 4.1.	ECM Archa, Lýskova	Pavel Harabus AC	Bůh spravedlnosti
Po 5.1.	SŽ, Nové Sady 37	Martin Horák ČCE	Nesoudíte pro člověka
Út 6.1.	ČCE, Lidická 79	Jiří Krejčí KS	Oběti a pachatelé
St 7.1	CB Kounicova 15	Jiří Němec SŽ	My a nevyřešená vražda
Čt 8.1.	BJB Smetanova 20	Petr Dvořáček CB	Neznesvětit svou dceru
Pá 9.1.	KS Šámalova 15a	Jan Asszonyi CB	Neber úplatky
So 10.1.	AS Životského 10	Pavel Coufal BJB	Činit spravedlnost
Ne 11.1.	CČSH Botanická 1	Igor Mamojka AS	Zjevení spravedlnosti

Začátky všech setkání jsou v 18:00. Sbírka je věnována na podporu tisku Nových zákonů v jazyce Konso, bližší informace na www.wycliffe.cz.

Ekumenická bohoslužba u Jakuba

Ekumenická bohoslužba v rámci Týdne modliteb za jednotu křesťanů se bude konat v kostele sv. Jakuba v úterý 20.1.2014 v 19:00 (v případě zahájení stavebních prací bude bohoslužba přesunuta do kostela sv. Tomáše na Moravském náměstí).

DÍKY A PROSBY

Bože života a naděje,

jsi větší než naše srdce a naše chápání.

Nacházíš lidi v hlubinách jejich úzkosti a na pokraji možností, a dáváš jim naději a sílu, stavíš a buduješ z nich svoji církev.

Chválíme tě, že k ní patříme i my, že i nám jsi blízko svým Duchem, že můžeme žít ve světle tvé stálé a laskavé Přítomnosti.

Děkujeme ti, že k nám neustále přicházíš a dáváš nám možnost znovu začít.

Děkujeme za poznání, že pro tebe není nic příliš malé nebo příliš špatné, aby to nemohlo být osloveno a proměněno.

Prosíme, dej nám pro toto jednání konventu, abychom dokázali rozeznat podstatné od vedlejšího, krásné od lživého a pravdivé od působivého.

Dej nám jasnou mysl, odvážné srdce a respekt ke druhým.

Požehnej našemu společnému úsilí, ať ve všem dorůstáme v Krista.

Amen

Vstupní modlitba, která zazněla na konventu 22. 11. 2014 v Brně

Brno I

1.1.	Tomáš Bělehrad	30 let
4.1.	František Havránek	86 let
4.1.	Miluše Šubartová	88 let
7.1.	Hana Marie Široká	73 let
8.1.	Antonín Komosný	82 let
8.1.	Miroslav Petru	50 let
9.1.	Božena Koloušková	84 let
10.1.	Naděžda Makovská	86 let
11.1.	Ludmila Fajbusová	74 let
13.1.	Milada Kunderová	87 let
14.1.	Zdeněk Mráz	86 let
16.1.	Růžena Kotasová	88 let
20.1.	Olga Nekudová	91 let
21.1.	Zdenka Suchomelová	82 let
22.1.	František Bárta	71 let
23.1.	Petr Herzog	81 let
23.1.	Lubomír Kolman	71 let
23.1.	Miloslava Smetanová	92 let
27.1.	Zdenka Kršková	79 let
28.1.	Vladimíra Měšťanová	87 let
29.1.	Ivan Daniel	70 let
30.1.	Miriam Smutná	73 let

Pokřtěni byli:

23.11.2014

Adam Dobrovodský, nar. 2014

Lubomír Jan Šindelář, nar. 2014

Martin Janoušek, nar. 2014

14.12.2014

Lada Kačerina Goliášová, nar. 2014

Anežka Čermáková, nar. 2014

Požehnání:

14.12. Elena Saleh, nar. 2014

Brno II

1.1.	Vlasta Svobodová	85 let
1.1.	Jiří Válek	76 let
2.1.	Jiřina Štědroňová	71 let
3.1.	Hana Jurdová	74 let
8.1.	Vlasta Horáková	89 let
9.1.	Milan Kos	73 let
10.1.	Alexandra Hauserová	30 let
12.1.	Růžena Albrechtová	91 let
12.1.	Dagmar Hádková	86 let
13.1.	Františka Kolínská	94 let
13.1.	Miloslava Štěrbová	78 let
14.1.	Augusta Rakovská	90 let
15.1.	Naděžda Šebestová	84 let
17.1.	Alena Havířová	89 let
18.1.	Jaroslava Hájková	93 let
19.1.	Pavel Vojtíšek	79 let
21.1.	Anežka Fidrmucová	92 let
21.1.	Karel Sklenář	73 let
22.1.	Martin Horák	90 let
23.1.	Květoslava Hanáková	50 let
24.1.	Jaroslava Rozlílková	74 let
25.1.	Miroslav Václavek	71 let
26.1.	Jana Budínová	72 let
26.1.	Marcela Rausová	71 let
27.1.	Růžena Novotná	78 let
28.1.	Vladimír Vlášil	85 let
29.1.	Marie Sýkorová	92 let
30.1.	Vítězslav Urban	20 let
31.1.	Hana Pavlovská	86 let
31.1.	Josef Janča	85 let
31.1.	Jan Bedřich	72 let

Brno I

Prosincová schůze se nejprve věnovala průběhu nešpor a tradičnímu odpolední křesťanské služby. Obě akce proběhly k naší spokojenosti. Zabývali jsme se plánem sborových akcí v prvním pololetí nového roku. Sborová neděle s obědem a hostem bude 15. února, výroční sborové shromáždění 15. března a mládež s konfirmandy vyjede do Daňkovic o víkendu 20.-22. března. Jarní ekumenická neděle bude 12. dubna a hosté z Basileje přijedou o víkendu 1. - 3. května. Podařilo se opět instalovat adventní věnec ve vchodu Červeného kostela. Hledáme hlavního organizátora nešpor v Červeném kostele a varhaníka do Betlémského kostela (není nutné hrát pedál). Stále jednáme se stavebním úřadem o tom, za jakých podmínek povolí stavbu nové fary na Pellicově, a rádi bychom v příštím roce pokračovali v opravě střechy kostela v Rychmanově.

Jiří Gruber

Brno II

Oba faráři sboru poděkovali presbyterům za jejich příspěví a pomoc při zajištění listopadového seniorátního konventu a akce Šachy pro Diakonii. Staršovstvo pověřilo zastupováním sboru v blažkovském kuratoriu bratra Michala Marka, schválilo záměr publikovat zápis z jednání staršovstva pro členy sboru, a přivítalo také nově zavedené zasílání nedělních ohlášek zájemcům na jejich mailové adresy. Starší sboru jednali dále mimo jiné o posledních záležitostech týkajících se letošních úprav interiéru Blahoslavova domu. Projevili zájem po určité době opět uspořádat potravinovou sbírku pro azylový dům pro matky s dětmi a blíže se o této problematice informovat. Farář sboru poděkoval presbyterům za jejich práci v minulém roce a popřál jim pěkné prožití Adventu a vánočních svátků.

Martin Horák

Brno - Židenice

Na schůzi židenického staršovstva 10.12. jsme hodnotili proběhlé a probíhající akce: mládež online z našeho sboru, pečení perníčků, Dárkování, soustředění ChraPoTu, chystanou vánoční hru dětí. Jednáme se dvěma kandidáty na místo faráře, které se uvolní po P. Kašparovi od r. 2016. Rozhodli jsme o obnově sociálního fondu na podporu potřebných členů sboru.

Marie Fikejsová

TÝDEN VE SBORU

Brno I

Po - Pá 9-12, St 15-17

Pondělí:

18:30 staršovstvo 12.1.

Úterý:

15:00 DD Věstonická

16:30 dětský klub Ovečky

16:30 biblická hodina pro děti

19:00 příprava NŠ

19:00 modlitební setkání

Středa:

15:00 kavárnička

16:00 konfirmandi II.

18:00 mládež

18:00 kurz Beta

Čtvrtek:

9:30 klub otevřených dveří 15. a 29.1.

17:00 biblická hodina

Pátek:

18:30 pěvecký sbor

Neděle:

10:00 nedělní škola

11:00 setkání na faře

17:00 třicátníci 18.1.

Brno II

Po - Pá 8.30-11.30

Pondělí:

18:30 staršovstvo 12.1.

Úterý:

19:30 střední generace

17:00 biblická h. Tišnov
13. a 27.1.

Středa:

13:00 Diakonie 7.1., 21.1.

14:00 biblické čtení DD
Kociánka 14. a 28.1.

18:00 biblická hodina

19:30 mládež

Čtvrtek:

9:30 Mateřský klub
8. a 22.1.

16:00 vyučování dětí

16:00 konfirmandi

17:15 dorost

Sobota:

9:30 DD Kociánka
10. a 24.1.

Neděle:

9:00 nedělní škola

10:00 setkání

v Blahoslavově domě
18:00 nešpor 18.1.

Brno - Husovice

Středa:

18:30 mládež

Čtvrtek:

19:00 biblická hodina

20:00 staršovstvo 8.1.

Pátek:

15:30 Husovičtí vřeštani

Neděle:

9:00 nedělní škola

10:00 setkání na faře

18:00 Desert 11.1.

Brno - Židenice

Pondělí

16:30 BH pro děti
v Blansku

Úterý:

15:30 BH pro děti

19:19 DŽES - Židenické
setkání mladých lidí

Středa:

17:00 konfirmandi

19:00 biblická hodina
v Blansku

19:30 staršovstvo 14.1.

19:00 Zpěvy a modlitby
z Taizé 21.1.

Čtvrtek:

18:00 mládež

19:00 biblická hodina

Sobota 17.1.

Setkání sboru

s far. Radkou Včelnou

Neděle:

9:10 nedělní škola

10:00 setkání u kávy
a čaje

18:30 pěvecký sbor
Chrapot

Brno I	Brno II	Brno - Husovice	Brno - Židenice
1.1. Nový rok ČK 10:00 Jiří Gruber, VP	BD Saša Hauserová, VP Tiš Martin Horák, VP		Žd Ondřej Macek, VP
4.1. 2. neděle po narození Páně BK Olga Tydlitátová ČK Olga Tydlitátová Rch Olga Tydlitátová	BD Martin Horák Tiš Saša Hauserová	Hu Štěpán Hájek Rodinné bohoslužby	Žd Pavel Kašpar, VP Bl Pavel Kašpar, VP
11.1. 1. neděle po Zjevení Páně BK Jiří Gruber ČK Jiří Gruber	BD Saša Hauserová Tiš Martin Horák	Hu Štěpán Hájek	Žd Pavel Kašpar Bl Pavel Kašpar
18.1. 2. neděle po Zjevení Páně BK Olga Tydlitátová ČK Olga Tydlitátová Rch Olga Tydlitátová	BD Saša Hauserová Tiš Saša Hauserová	Hu Štěpán Hájek Ma Štěpán Hájek	Žd Radka Včelná Bl Radka Včelná
21.1. 3. neděle po Zjevení Páně BK Jiří Gruber ČK Jiří Gruber	BD Martin Horák Tiš Martin Horák	Hu Štěpán Hájek	Žd Jaroslav Vítek Bl Jan Asszonyi
1.2. Neděle Septuagesimae BK Olga Tydlitátová ČK Olga Tydlitátová Rch Olga Tydlitátová	BD Saša Hauserová Tiš Martin Horák	Hu Štěpán Hájek	Žd Pavel Kašpar, VP Bl Pavel Kašpar, VP
BK: Betlémský kostel v 8:30 ČK: Cervený kostel v 10:00 Rch: Rvchmanov v 14:15	BD: Blahoslavův dům v 9:00 Kuř: Kuřim v 10:00 Tiš: Tišnov	Hu: Netušilova 26 v 9:00 Ma: Maloměřice, Borky 7 DDS v 10:30	Žd: Židenice v 9:00 Bl: Blansko v 14:00